

שיעור 4

יצירת קשרים מאולצים

מסר לימודי מרכזי

פתרון בעיות בדרך יצירתית דורש לעתים שימוש בשיטות חשיבה אשר נראות מלאכותיות ואפילו לא הגיוניות. אבל אם נעז לנסות שיטות אלו, נראה כי הן עשויות לסייע בפתרון בעיות שנראות בלתי אפשריות. אחת מן הדרכים הללו היא יצירת קשרים מאולצים.

יעדים ומטרות

המשתתפים יתרגלו פתרון בעיות תוך שימוש במיומנות של יצירת קשרים מאולצים, שבה מושם דגש על אסוציאציה ככלי המשכלל את החשיבה היצירתית.

מהלך המפגש

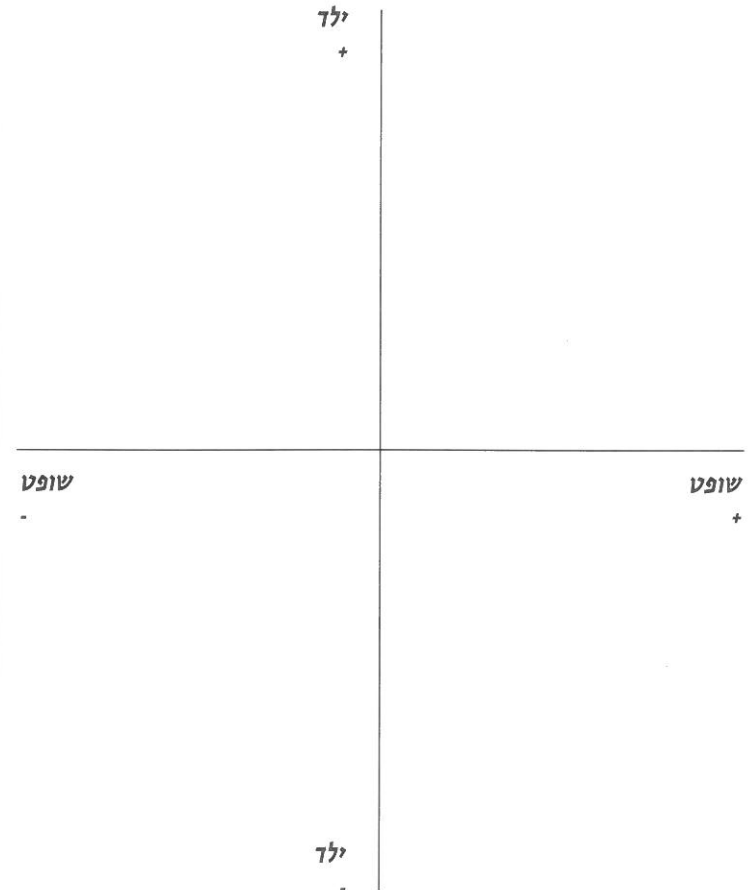
א. דיון מקדים (כל המשתתפים)

סיכום קצר של מיומנות החשיבה שופט/ילד. המשתתפים ידווחו באיזו מידה הסתייעו במיומנות זו בפתרון בעיות בחיי היומיום. המנחה ישאל את המשתתפים האם ניתן לדעתם להשתמש בכלים מובנים כדי לעודד חשיבה של הילד. דיון זה יוביל להצגת הטכניקה של קשרים מאולצים.

(מאן 1987: כ-15 דקות)

נספח 4 דף לניתוח ארועים

הדף מחולק לשני צירים: ציר שופט וציר ילד. המשתתפים יסמנו בשטח שבין הצירים דוגמאות לדפוסי פעולה מתאימים. הדף יסייע למשתתפים לנתח מקרים שבהם נזקקו לפתרון ולבחון באילו דפוסי חשיבה בחרו להשתמש. רצוי גם להציג את הדף בפני חברים על מנת שיעירו את הערותיהם.

(למנחה: השאלה הנדונה יכולה להשתנות בהתאם להרכב הקבוצה. כדאי לעודד את הקבוצה להעלות כמה שיותר מאפיינים על מנת להכוכ את הדיון למעניין וסורה. למן יאוער: כ-35 דקות)

מה בהמשך?

עד עתה הכרנו שתי מיומנויות עיקריות לפיתוח החשיבה היצירתית: **שופט/ילד ויצירת קשרים מאולצים**. בין שתי מיומנויות אלו קיים קשר: בתהליך של יצירת קשרים מאולצים משתתפים הילד, אשר יוצר קשרים ואסוציאציות, והשופט אשר בוחר מתוך כל אלו את הפתרונות הנראים לו מועילים ביותר. בשיעורים הבאים נתוודע לשתי מיומנויות נוספות אשר יתרמו לשכלול יכולתנו היצירתית.

להעמקת הלמידה מומלץ להיעזר בספר: פרק שני, עמ' 32-37 והנספח בעמ' 263.

ב. מיני הרצאה על קשרים מאולצים (תמצית)

תהליך יצירתי כרוך ביסודו ביכולת לקשר בין דברים, רעיונות או תפיסות שקודם לכן לא היה ביניהם קשר. דפוס החשיבה השגור שלנו הוא להגיב באופן אוטומטי לגירויים רבים. בדרך כלל התגובות שלנו צפויות ומוכרות ולכן אינן מעודדות יצירת רעיונות חדשים. כדי להחליף נקודת מבט, עלינו לגלות קשרים מסוג חדש, ואת זאת אפשר לעשות על-ידי השוואה של תחומים שלכאורה אין ביניהם קשר, ומציאת מרכיבים דומים וקווי דמיון ביניהם.
(למנחה: הרחבה ודיואלאות בספר, ע' 32-33. למן יאוער: כ-10 דקות)

ג. תרגול אסוציאטיבי של יצירת קשרים

(קבוצות של 4-5 משתתפים)

כל קבוצה תעלה בעיה או משימה מחיי היומיום ובמקביל תבחר במלה או במצב אקראיים ותנסה לחשוב על קשרים אפשריים בינם לבין הבעיה. הקבוצה תרשום את האסוציאציות המעניינות ביותר ותדווח עליהן לקבוצות האחרות.

(למנחה: כדאי לסייע לקבוצות אשר נתקלות בקושי בהעלאת רעיונות. למן יאוער: כ-25 דקות)

ד. סיכום ובניית טופס של יצירת קשרים מאולצים

(נספח 5) (כל המשתתפים)

משתתף מכל קבוצה יציג דוגמא לקשרים שהעלתה הקבוצה. הדוגמא תירשם בטופס יצירת קשרים מאולצים.

אחר כך ידונו המשתתפים בשאלה "כיצד להפוך את השיעורים שלי ליצירתיים יותר?". בראש עמודת הגירויים יוצב שם של בעל חיים ותחתיו יופיעו תכונות ומאפיינים שלו, שיועלו על-ידי המשתתפים. לאחר מכן ינסו המשתתפים ליצור תובנות וקשרים בין מאפייני בעל החיים ובין בעיית השיעורים היצירתיים.

שיעור 5

הכרת מליץ היושר

מסר לימודי מרכזי

שימוש בטכניקות מלאכותיות לפיתוח החשיבה עלול להיתקל לעתים בקשיים הנובעים מן הנטייה לשלול על הסף רעיונות שנראים לא שגורתיים. אנו יכולים להתגבר על המכשלה הזו, אם נגלה שקיימת בנו נטייה הפוכה, להפיק את המיטב מכל מצב.

יעדים ומטרות

כל משתתף ילמד להכיר את מליץ היושר הקיים בתוכו. כל משתתף ילמד כיצד להפוך את מליץ היושר למשתתף פעיל בפתרון בעיות.

מהלך המפגש

א. דיון מקדים (כל המשתתפים)

סיכום קצר של המיומנות של יצירת קשרים מאולצים. בדיקת הקשיים שבהם נתקלו המשתתפים בניסיון ליצור קשרים מן הסוג הזה. האם קשיים אלו קשורים לנטייה שלנו לפסול רעיונות שבמבט ראשון נראים גרועים? (למנחה: המטרה בדיון זה להוביל להכרה בצורך באמיץ היושר. מאן מוסר: כ-15 דקות)

נספח 5 טופס יצירת קשרים מאולצים

הטופס יוכן על כרזה ויוצג בפני המשתתפים. בנוסף, כל משתתף יכין עותק לצורך התרגול.

עמודת גירויים	עמודת תובנות